

Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

ISSN 2002-1054, Artikelnummer 2016-2-3
Utgivare: Rättschef Pär Ödman, Socialstyrelsen

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende;

**HSLF-FS
2016:1**

Utkom från trycket
den 9 februari 2016

beslutade den 19 januari 2016.

Socialstyrelsen föreskriver följande med stöd av 2 § 1 förordningen (1985:796) med vissa bemyndiganden för Socialstyrelsen att meddela föreskrifter m.m. och beslutar följande allmänna råd.

1 kap. Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter ska tillämpas av de vårdgivare som bedriver sådan verksamhet som erbjuder behandling med läkemedel som utgör narkotika och som har godkänts för behandling av opioidberoende (läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende).

2 kap. Ledningssystem

1 § Av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete framgår att varje vårdgivare ansvarar för att det finns sådana processer och rutiner som behövs för att säkerställa att verksamheten uppfyller de krav som ställs i dessa föreskrifter.

3 kap. Anmälan

Nyinrättad verksamhet

1 § En vårdgivare som avser att erbjuda läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende ska anmäla detta till Inspektionen för vård och omsorg. Anmälan ska göras

1. senast en månad innan verksamheten påbörjas, och
2. på en därför avsedd blankett (*bilagan*).

Ändring av uppgifter

2 § Om någon uppgift i en tidigare gjord anmälan ändras, ska vårdgivaren anmäla ändringen till Inspektionen för vård och omsorg.

Anmälan ska göras

1. inom en månad från det att förändringen gjordes, och
2. på en därför avsedd blankett (*bilagan*).

Nedläggning av verksamhet

3 § En vårdgivare som upphör med att erbjuda läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende ska utan dröjsmål anmäla detta till Inspektionen för vård och omsorg på en därför avsedd blankett (*bilagan*).

4 kap. Vården

Förutsättningarna för att ge behandlingen

1 § Den patient som ordinerar läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende ska ha fyllt 20 år.

Om särskilda skäl föreligger, får en patient ordineras sådan behandling även när han eller hon ännu inte har fyllt 20 år.

Allmänna råd

Särskilda skäl kan t.ex. vara om patienten har fått andra behandlingsinsatser än läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende men utan att detta har lett till önskvärt resultat.

2 § Den patient som ordinerar läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende ska av den läkare som ordinerar behandlingen bedömts ha ett opioidberoende sedan minst ett år.

3 § Den läkare som ordinerar läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende ska ha specialistkompetens i psykiatri eller beroendemedicin.

4 § Läkaren ska vidare vara verksam vid en vårdenhet som av vårdgivaren är anmäld till Inspektionen för vård och omsorg enligt 3 kap. 1 §.

Behandlingens innehåll

5 § Läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende ska bestå av

1. behandling med läkemedel som utgör narkotika och som har godkänts för behandling av opioidberoende, samt
2. psykologisk eller psykosocial behandling eller psykosociala stödinsatser.

De insatser som ingår i behandlingen ska ges med utgångspunkt från patientens behov och med respekt för patientens självbestämmande och integritet.

6 § Om den vårdenhet som ordinerar behandlingen inte själv kan erbjuda psykologisk eller psykosocial behandling eller psykosociala stödinsatser, ska det finnas en överenskommelse med kommunen, en annan vårdenhet eller en annan vårdgivare så att patienten kan erbjudas sådan behandling eller sådana insatser genom någon utav dessas försorg.

7 § Bestämmelser om att landstinget ska ingå en överenskommelse med kommunen om samarbete avseende personer som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel finns i 8 b § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och 5 kap. 9 a § socialtjänstlagen (2001:453).

Läkarundersökning

8 § Läkaren ska innan ordination av läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende göra en sammanvägd bedömning av patientens beroende, hälsotillstånd och sociala situation.

Allmänna råd

Bedömningen av patientens beroende bör omfatta

- beroendets allvarlighetsgrad,
- om patienten är beroende av alkohol eller andra narkotiska preparat, och
- om beroendet i kombination med den läkemedelsassisterade behandlingen innebär en påtaglig medicinsk risk för patienten.

Frihetsberövande

9 § Om en patient som har ordinerats läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende blir frihetsberövad, ska läkaren ta ställning till om det finns förutsättningar för att fortsätta behandlingen på ett patientsäkert sätt.

Plan för vården

10 § Läkaren ska ansvara för att en plan upprättas för varje patient som ordinerats läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende. Den ska upprättas i samråd med patienten.

Av planen ska det framgå

1. vilka behandlingsåtgärder som ska vidtas,
2. i vilken tidsföljd behandlingsåtgärderna ska komma,
3. vilka mål och delmål som har satts upp för behandlingsåtgärderna,
4. vilka medicinska kontroller som ska göras under behandlingens gång, och
5. vilka särskilda villkor som gäller för behandlingen.

11 § Läkaren ska ansvara för att planen fortlöpande följs upp och minst en gång om året omprövas i samråd med patienten.

12 § Bestämmelser om att landstinget tillsammans med kommunen ska upprätta en individuell plan när en enskild har behov av både insatser från hälso- och sjukvården och socialtjänsten finns i 3 f § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och 2 kap. 7 § socialtjänstlagen (2001:453).

5 kap. Läkemedelshantering

1 § När en läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende påbörjas ska läkemedlen under de tre första månaderna av behandlingen iordningställas och överlämnas av hälso- och sjukvårdspersonal på den vårdenhet där behandlingen har inletts. Patienten ska inta läkemedlen under uppsikt av hälso- och sjukvårdspersonal på samma enhet.

Om det föreligger särskilda skäl, får läkaren besluta att läkemedlen iordningställs, överlämnas och intas under uppsikt av hälso- och sjukvårdspersonal på någon annan vårdenhet.

Allmänna råd

Särskilda skäl kan vara att patienten på grund av arbete, studier eller vistelse på annan ort inte har möjlighet att besöka den vårdenhet där behandlingen inleddes.

2 § Om resultatet av den läkemedelsassisterade behandlingen vid opioidberoende har varit stabilt under behandlingens tre första månader, får läkaren därefter successivt överlåta till patienten att själv hantera sina läkemedel.

Innan läkaren beslutar att överlåta till patienten att själv hantera sina läkemedel ska han eller hon bedöma om det finns risk för att patienten överlåter läkemedlet till någon annan person eller hanterar det på ett otillbörligt sätt.

Bestämmelser om att en legitimerad yrkesutövare ska göra en bedömning av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård, planera egenvården samt följa upp och ompröva bedömningen finns i Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2009:6) om bedömningen av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård.

6 kap. Undantagsbestämmelse

1 § Socialstyrelsen kan medge undantag från bestämmelserna i dessa föreskrifter, om det finns särskilda skäl.

1. Denna författning träder i kraft den 15 februari 2016.
2. Genom författningen upphävs Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2009:27) om läkemedelassisterad behandling vid opiatberoende.

**HSLF-FS
2016:1**

Socialstyrelsen

OLIVIA WIGZELL

Marcus Nydén

ANMÄLAN

läkemedelsassisterad behandling
vid opioidberoende

Datum

.....

Inspektionen för vård och omsorg

Anmälan avser

☐ nyinrättad verksamhet	Fr.o.m.
☐ ändring av tidigare lämnade uppgifter	Fr.o.m.
☐ nedläggning av verksamhet	Fr.o.m.

Vårdgivare

Namn

Verksamhet

Namn	Arbetsplatskod
Utdelningsadress	
Postnummer	Postort
Besöksadress (om annan än utdelningsadress)	
Telefonnummer (inkl. riktnummer)	E-postadress

Verksamhetschef

Namnunderskrift	Namnförtydligande
-----------------	-------------------

HSLF-FS
2016:1

HSLF-FS kan laddas ned eller beställas via
Socialstyrelsens publikationsservice
webb: www.socialstyrelsen.se/publikationer
e-post: publikationsservice@socialstyrelsen.se